

Co-funded by the Erasmus+
Programme
of the European Union

Харківський національний
університет
імені В.Н. Каразіна

Національна академія
правових наук
України

Юридичний факультет
кафедра конституційного
і муніципального права

Науково-дослідний інститут
державного будівництва і
місцевого самоврядування

Тема 7 ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РЕГІОНАЛІЗМ У КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

**МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ
«ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС»**

ПЛАН

- 1.Європейський Союз: від інтеграції до регіоналізму.**
- 2.Європейська ініціатива INTERREG: причини розробки, зміст, еволюція.**
- 3.Регіональна влада як суб'єкт політики і публічного врядування в Європейському Союзі.**
- 4.Регіональне представництво в інституційній структурі ЄС.**

**Гасло про Сполучені Штати Європи іноді приписують Наполеону I:
будучи у вигнанні на острові Святої Єлени він розмірковував
про «велику європейську сім'ю» з управлінням
на кшталт «американського Конгресу», про
«конфедерацію великих (європейських) народів»**

**Затятим прихильником створення
«Сполучених Штатів Європи»
був імператор Пруссії Вільгельм II**

**Ідею «Сполучених Штатів Європи»,
але з більшовицьких позицій постреволюційного
облаштування Європи підтримував Лев Троцький**

**У повоєнний період ідею Сполучених Штатів Європи
вперше висловив у вересні 1946 р. в м. Цюріх
тодішній прем'єр-міністр Великої Британії Уїнстон Черчіль**

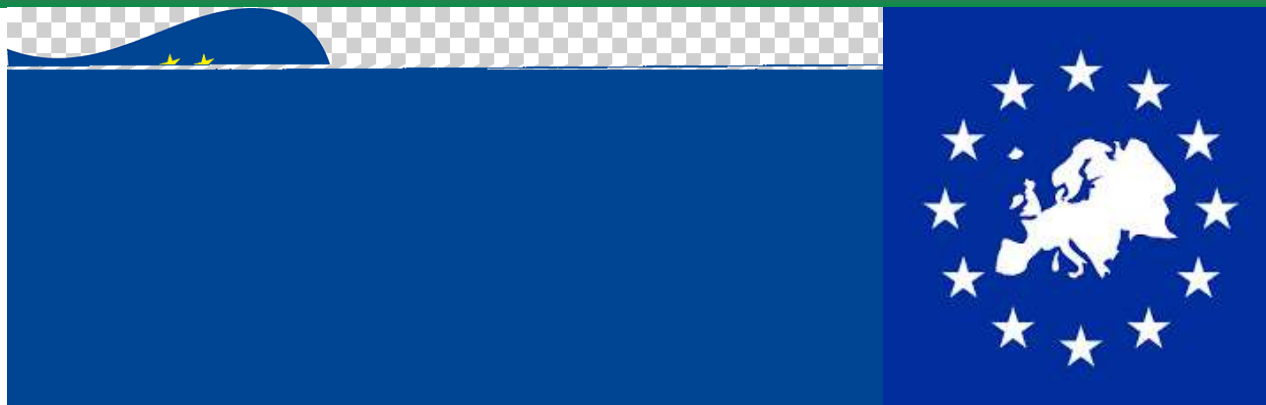

**Він висловлювався за союз усіх європейських країн під керівництвом
керівництвом Франції та Німеччини, застерігаючи водночас, що його країна
не інтегруватиметься в цей союз, а візьме на себе роль спостерігача**

**Протягом 1946-1947 років були сформовані основні масові організації
федералістського руху: Європейський Союз федералістів,
Соціалістичний рух за утворення Сполучених Штатів Європи, Європейський рух,
Європейська ліга економічної співпраці**

**Union of European Federalists
Union Europäischer Föderalisten
Union des Fédéralistes Européens**

**Їх центральною ідеєю залишалася розбудова
Сполучених Штатів Європи**

Держави-засновники Європейської спільноти з вугілля і сталі (ЄСВС). У той час Алжир був частиною території Четвертої Французької Республіки

Хронологія формування [\[ред. \]](#) [\[ред. код \]](#)

Див. також: Договори Європейського Союзу

Підписаний	1951	1954	1957	1965	1975	1985	1986	1992	1997	2001	2007	
Діє з	1952	1955	1958	1967	Н/Д	1985	1987	1993	1999	2003	2009	
Документ	Брюссельський договір	Паризький договір	Поправки до Брюссельського договору	Римські договори	Договір злиття	Висновок Європейської Ради	Шенгенська угода	Єдиний європейський акт	Маастрихтський договір	Амстердамський договір	Ніццький договір	Лісабонська угода
									Підвалини Європейського Союзу			
					Європейська Спільнота							
					Європейська спільнота з атомної енергії (Євратом)							
					Європейська спільнота з вугілля та сталі (ЄСВС)			Термін дії договору минає у 2002 р.				
					Європейська економічна спільнота (ЄЕС)							

Хронологія розширення ЄС

Рік	Країна	Загальна кількість членів
1957	 Бельгія Італія Люксембург Нідерланди Франція ФРН	6
1973	 Велика Британія Данія Ірландія	9
1981	 Греція	10

Інтеграція і регіоналізація – ці дві тісно переплетені тенденції, що значною мірою визначають напрямок сучасного державно-правового розвитку держав-членів ЄС, – з одного боку, забезпечили просування міждержавного співробітництва на якісно новий рівень, внаслідок чого національні уряди делегують на наднаціональний рівень дедалі більше суверенних прав, а з другого – сприяли активізації прикордонної співпраці регіонів і муніципальних утворень у системі міждержавних та міжмуніципальних зв'язків, що в свою чергу спричинило передачу низки владних повноважень на регіональний та місцевий рівень.

Загальним результатом цих процесів стало «розмивання» державного суверенітету, що породило жваві дискусії навколо питання про можливість занепаду національних держав та їх «розчинення» в Євросоюзі.

**У рамках процесів євроінтеграції
відбуваються
посилення політичної ваги регіонів,
їх перетворення на ключового суб'єкта
узгодження і представництва інтересів,
партнерське управління
(в рамках партнерського союзу
«держава – громадянське суспільство»),
залучення регіональних акторів
до європейського процесу,
домінування державних суб'єктів**

Європейський Союз є яскравим прикладом **федералізації**.

На сьогодні європейська інтеграція – це модель федералізації, що діє не в рамках однієї держави, а на більш масштабному, континентальному рівні – як наднаціонального утворення, що є набагато більш складним структурно-організаційним процесом.

Таке поєднання робить тему співвідношення інтеграції та регіоналізації ще більш актуальною і цікавою з точки зору дослідження не тільки теоретичних основ, але й практичної складової питання.

Підвищення інтересу до регіональної політики відбулося після підписання у 1986 р. Єдиного європейського акта, ст. 23 якого доповнила ДЄЕС розділом V «Економічне і соціальне з'єднання» (статті 130а-130е), та Договору про Європейський Союз (1992), який виклав даний розділ у новій редакції.

Стаття 130а ДЄЕС зокрема зазначає, що «Співтовариство особливо прагне скоротити розрив між різними регіонами і відставання регіонів, які перебувають у найменш сприятливих умовах».

При цьому дана мета має враховуватися при проведенні економічної політики державами-членами, а також Співтовариством, яке повинно використовувати для її досягнення усі фінансові інструменти (ст. 130b).

При виконанні поставленого завдання діяльність інститутів ЄС сьогодні спрямована на сприяння:

- 1) регіонам, де душевий ВВП складає менше 75% середнього по ЄС або є інші специфічні причини відсталості;**
- 2) регіонам, які зазнають структурної кризи, із загальним і промисловим безробіттям вище середнього по ЄС;**
- 3) регіонам із застійним безробіттям, передусім серед молоді;**
- 4) регіонам з технологічним безробіттям;**
- 5) сільським районам (районам рибальства), які страждають від структурних змін у виробництві;**
- 6) сільським районам з високим безробіттям, низькими доходами і відтоком населення;**
- 7) регіонам з густиною населення менше 8 осіб на 1 кв. км.²**

На реалізацію цих напрямів Комісія ЄС витрачає значні кошти:

у 1985-1988 рр. – **54,8** млрд. екю;

у 1989-1993 рр. – **64** млрд. екю;

У 1994-1999 рр. – **156** млрд. екю.

Нині кошти, що виділяються на регіональний розвиток, вже складають **найбільшу** частку в бюджеті ЄС.

Відповідно запроваджений Євросоюзом підхід до формування і реалізації регіональної політики вже дає відчутні результати як для окремих держав, так і регіонів, що входять до їх складу.

Interreg Europe

European Union | European Regional Development Fund

INTERREG – серія програм зі стимулювання співпраці між регіонами в країнах Європейського Союзу і за його межами, що фінансуються Європейським фондом регіонального розвитку (ЄФРР).

INTERREG I – 1990-1993 рр.,

INTERREG II – 1994-1999 рр.,

INTERREG III – 2000-2006 рр.,

INTERREG IV – 2007-2013 рр.

INTERREG V – 2014-2020 рр.

INTERREG V охоплював усі 27 країн-членів ЄС, країни ЄАВТ (Норвегія, Швейцарія, Ісландія, Ліхтенштейн), шість країн-кандидатів і 18 сусідніх країн.

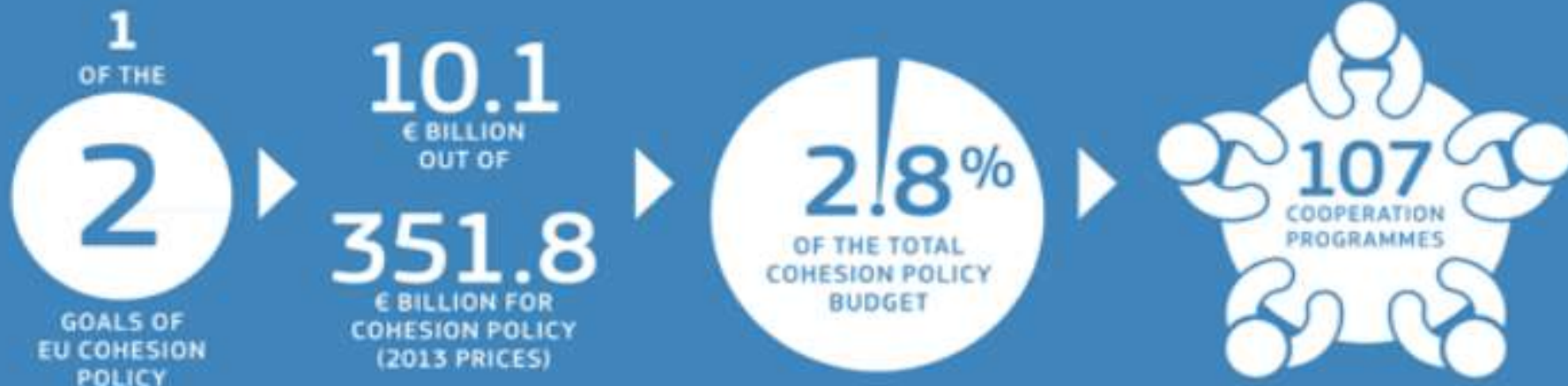
Бюджет INTERREG V складав 10,1 млрд. євро, що становило 2,8% від загального бюджету європейської політики згуртованості.

EVOLUTION
OF INTERREG

Еволюція INTERREG протягом 1990-2020 років

INTERREG 2014-2020

▶ CROSS-BORDER INTERREG VA

60 COOPERATION
PROGRAMMES
INTERNAL BORDERS

6.6
€ BILLION

12 **INTERREG IPA**
INSTRUMENT FOR
PRE-ACCESSION

242*
€ MILLION

16 **INTERREG ENI**
EUROPEAN
NEIGHBOURHOOD
INSTRUMENT

634*
€ MILLION

▶ TRANSNATIONAL INTERREG VB

15
COOPERATION
PROGRAMMES

2.1
€ BILLION

▶ INTERREGIONAL INTERREG VC

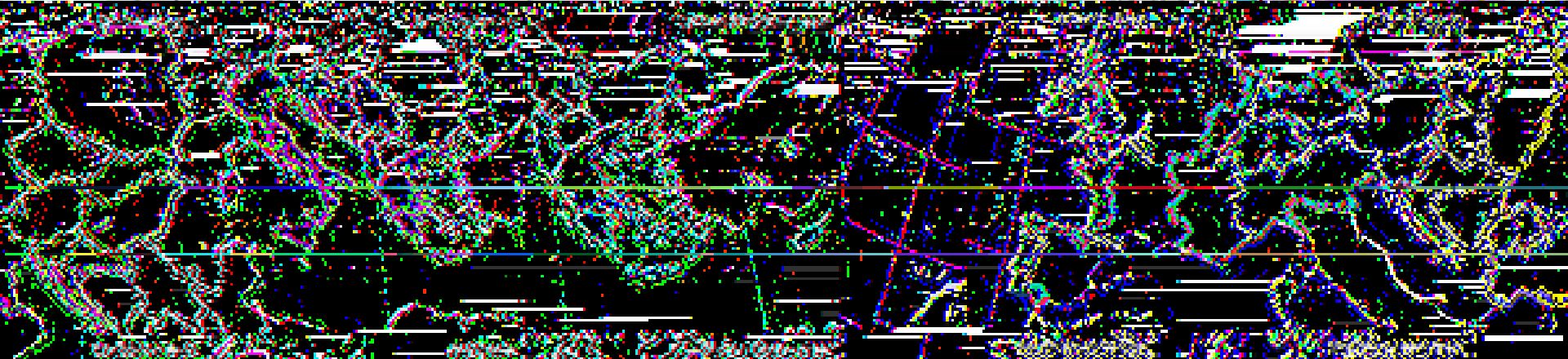
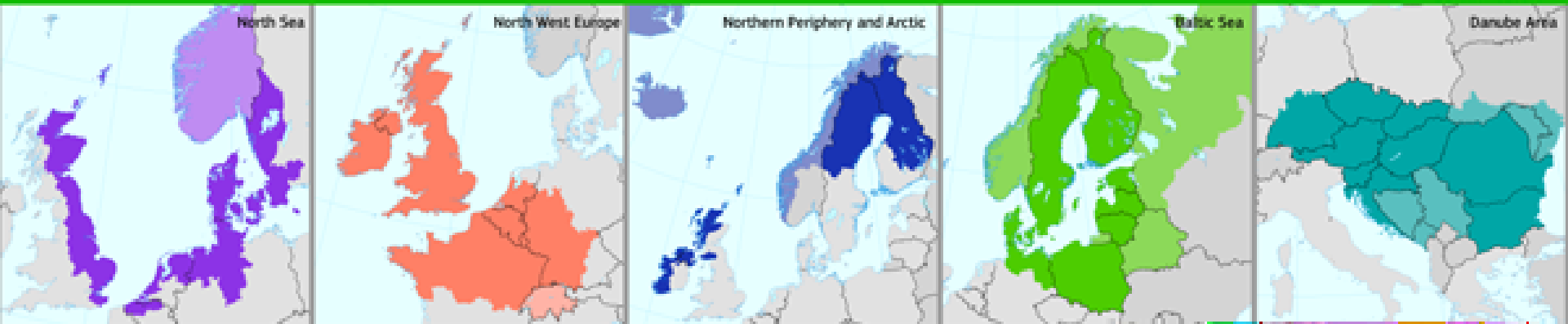
4 COOPERATION
PROGRAMMES

- INTERREG EUROPE
- INTERACT
- URBACT
- ESPON

▶ **0.5**
€ BILLION

Основні напрямки фінансування INTERREG V (2014-2020 рр.)

ERDF Transnational cooperation programmes 2014 - 2020

Nota bene: This is a provisional second version of the 2021-2027 Interreg Europe cooperation programme. It includes sections dedicated to the overall strategy of the programme, features of the operations, target groups, communication and implementing provisions. Updated versions will be published when available. The final text of the programme will only be confirmed at the end of the programming process.
 If you have any comments on this version, please submit them at info@interregeurope.eu

INTERREG EUROPE

Programming 2021-2027

Interreg Europe is in the process of preparing the new programme for interregional cooperation. The provisional timeline presents the key steps in the process.

2019

The programming committee of 10 Partner States prepares the new programme.

2019

2020

The priorities
 The committee works on the priorities and the focus of the new programme.

Draft programme v1
 The committee approves the chapters and works on the strategy and implementation provisions.

2020

2021

Draft programme v2
 The committee approves the new chapters and adds communication & outreach.

Draft programme v3
 The committee considers the draft and works on the SIA and the Partner State agreements.

2021

2021

Programme's SIA
 The Strategic Impact Assessment assesses the impact of the new programme to be drafted.

Public consultation
 The programme draft and its associated assessment go through a public consultation.

2021/22

2021/22

Partner's agreements
 Partner States approve the programme and sign the Partner State agreements.

Programme ready
 The programme goes to the European Commission for comments and approval.

2022

JULY 2022

Commission approves

interregeurope.eu

За рівнем ВВП на особу можна виділити чотири групи країн ЄС:

- **10** порівняно благополучних країн Західної та Північної Європи (до котрих відносять і Ірландію) з ВВП на особу понад 110 % від середнього по ЄС;
- **2** країни (Італія та Німеччина), в яких поряд із тим, що ВВП на особу вище від середньоєвропейського рівня, є високорозвинені регіони та проблемні території (на півдні та сході відповідно);
- **7** малих і середніх середземноморських країн (включаючи Іспанію та Словенію), в котрих ВВП на особу нижче від середньоєвропейського рівня, але розрив не перевищує 30 %;
- **9** східноєвропейських держав, у яких ВВП на особу за останні роки коливався від 30 до 80 % від середнього рівня по ЄС.

Регіональна політика ЄС на період 2014–2020 рр. була зорієнтована на досягнення трьох базових пріоритетів регіонального розвитку:

1) сприяння економічному наближенню (згуртуванню) для того, щоб допомогти менш розвиненим регіонам (які розташовані в основному в нових країнах – членах ЄС) зменшити відставання від розвиненіших регіонів країн ЄС і мінімізувати диспропорції регіонального розвитку;

2) реалізацію комплексних заходів з покращення регіональної конкурентоспроможності і зайнятості;

3) сприяння співпраці між регіонами і країнами ЄС для того, щоб зменшити соціально-економічні розбіжності у межах ЄС, знизити бар'єри національних кордонів у межах ЄС.

Регіональна політика ЄС на період 2014–2020 рр. була зорієнтована на досягнення трьох базових пріоритетів регіонального розвитку:

1

сприяння економічному наближенню (згуртуванню) для того, щоб допомогти менш розвиненим регіонам (які розташовані в основному в нових країнах – членах ЄС) зменшити відставання від розвиненіших регіонів країн ЄС і мінімізувати диспропорції регіонального розвитку

2

реалізацію комплексних заходів з покращення регіональної конкурентоспроможності і зайнятості

3

сприяння співпраці між регіонами і країнами ЄС для того, щоб зменшити соціально-економічні розбіжності у межах ЄС, знизити бар'єри національних кордонів у межах ЄС

Новацією регіональної політики країн ЄС на період 2014–2020 рр. порівняно з 2007–2013 рр. стає те, що вона еволюціонувала:

1

від політики «єдиного центру» до мультицентристської політики із розвиненою вертикальною та горизонтальною координацією

2

від політики пом'якшення соціального напруження за рахунок допомоги зверху до політики розвитку на основі задіяння внутрішніх ресурсів регіону

3

від політики перерозподілу ресурсів та мінімізації соціально-економічних диспропорцій на регіональному рівні до політики створення рівних можливостей для сталого, збалансованого розвитку регіонів і територій, підвищення рівня їх конкурентоспроможності

4

від визначення спеціальних зон для надання субсидій і допомоги держави до надання підтримки всім регіонам ЄС для оптимального залучення та використання їх власного потенціалу

5

від прямих інструментів стимулювання (субсидування, податкових пільг) до гібридних інструментів (технічна допомога, гранти, кредити) і довгострокових заходів щодо зміни фундаментальних засад конкурентоспроможності територій

2

від пріоритетності горизонтальної координації регіональної політики ЄС – до вертикальної координації

Література:

1. Палагнюк Ю.В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2013. Вип. 2. С. 76-85.
2. Рудницкая А.П., Глинник Ю.А. Процессы регионализации в странах Европейского Союза: вызовы и тенденции. *PolitBook*. 2016. № 1. С. 92-107.
3. Сокур О. В. Європейська інтеграція: теоретичні засади та еволюція поглядів. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 55. С. 50-58.
4. Яковюк І.В. Європейський регіоналізм у контексті розбудови Європейського Союзу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2004. Вип. 8. С. 57-68.
5. Regionalisation trends in European countries 2007-2015 : A study by members of the Group of Independent Experts of the European Charter of Local Self-Government / ed. F. Merloni. Strasbourg: The Congress of local and regional Authorities of the Council of Europe, 2016. 229 p. URL: http://www2.uac.pt/bibliopac/e-Books/RegionalisationCE_EN_Mar2016.pdf.
6. Trobbiani R. European regions in Brussels: towards functional interest representation? *Bruges Political Research Papers*. 2016. Vol. 53. 43 p.